

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

6 septembrie 2012*

„Agricultură — Organisme modificate genetic — Directiva 2002/53/CE — Catalog comun al soiurilor de plante agricole — Organisme modificate genetic admise în Catalogul comun — Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 — Articolul 20 — Produse existente — Directiva 2001/18/CE — Articolul 26a — Măsuri pentru evitarea prezenței accidentale a organismelor modificate genetic — Măsuri naționale care interzic cultivarea organismelor modificate genetic admise în Catalogul comun și autorizate ca produse existente până la adoptarea măsurilor întemeiate pe articolul 26a din Directiva 2001/18/CE”

În cauza C-36/11,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Consiglio di Stato (Italia), prin decizia din 14 ianuarie 2011, primită de Curte la 24 ianuarie 2011, în procedura

Pioneer Hi Bred Italia Srl

împotriva

Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna A. Prechal, domnul L. Bay Larsen (raportor), doamna C. Toader și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 martie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Pioneer Hi Bred Italia Srl, de A. Police și de F. Degni, avocați;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Varone și de G. Aiello, avvocati dello Stato;
- pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de D. Bianchi și de L. Pignataro-Nolin, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: italiana.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 aprilie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 26a din Directiva 2001/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 martie 2001 privind diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic și de abrogare a Directivei 90/220/CEE a Consiliului (JO L 106, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 75), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2008/27/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2008 (JO L 81, p. 45, denumită în continuare „Directiva 2001/18”), coroborat cu Recomandarea 2003/556/CE a Comisiei din 23 iulie 2003 privind orientările pentru elaborarea de strategii naționale și cele mai bune practici în scopul asigurării coexistenței culturilor modificate genetic cu agricultura convențională și ecologică (JO L 189, p. 36, denumită în continuare „Recomandarea din 23 iulie 2003”) și cu Recomandarea Comisiei din 13 iulie 2010 privind orientările pentru elaborarea măsurilor naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice (JO C 200, p. 1, denumită în continuare „Recomandarea din 13 iulie 2010”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Pioneer Hi Bred Italia Srl (denumită în continuare „Pioneer”), pe de o parte, și Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali (Ministerul Politicilor Agricole, Alimentare și Forestiere), pe de altă parte, cu privire la legalitatea unei note a acestui minister prin care Pioneer era informată că, până la adoptarea de către regiuni a normelor corespunzătoare pentru asigurarea coexistenței culturilor modificate genetic cu agricultura convențională și ecologică, ministerul nu putea analiza cererea acestei societăți de autorizare a cultivării de hibridi de porumb modificați genetic deja înscrși în Catalogul comun al soiurilor de plante agricole (denumit în continuare „Catalogul comun”).

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

Directiva 2001/18

- 3 Directiva 2001/18 reglementează diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic (OMG-uri), precum și introducerea pe piață a OMG-urilor ca produse în sine sau componente ale altor produse.
- 4 Articolul 34 din Directiva 2001/18 stabilește data transpunerii acesteia cel mai târziu la 17 octombrie 2002. Articolul 36 abrogă, la data de 17 octombrie 2002, Directiva 90/220/CEE a Consiliului din 23 aprilie 1990 privind diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic (JO L 117, p. 15) și prevede că trimiterile la această directivă se interpretează ca trimiteri la Directiva 2001/18 în conformitate cu un tabel de corespondență din anexă.
- 5 Potrivit considerentelor (18) și (28) ale Directivei 2001/18, aceasta, la fel ca, anterior, Directiva 90/220, instituie proceduri și criterii armonizate de evaluare de la caz la caz a potențialelor riscuri ce rezultă din diseminarea deliberată în mediu a OMG-urilor, precum și o procedură comunitară de autorizare pentru introducerea pe piață a produselor în cauză, dacă se intenționează o utilizare a acestora care implică o diseminare deliberată a organismelor în mediu.

6 Considerentele (50)(52) ale acestei directive au următorul cuprins:

„(50) Autorizațiile existente acordate în temeiul [Directivei 90/220] trebuie reînnoite pentru a se evita neconcordanțele dintre autorizațiile acordate în temeiul directivei menționate și cele acordate în temeiul prezentei directive și pentru a se ține în totalitate seama de condițiile de acordare a autorizației prevăzute de [Directiva 90/220].

(51) O astfel de reînnoire implică o perioadă de tranziție în timpul căreia autorizațiile existente acordate în conformitate cu [Directiva 90/220] nu sunt afectate.

(52) În cazul în care se reînnoiește o autorizație, trebuie să fie posibilă revizuirea tuturor condițiilor care au stat la baza autorizației originale, inclusiv cele legate de monitorizare și de limitarea în timp a autorizației.”

7 În ceea ce privește OMG-urile introduse pe piață ca produse în sine sau componente ale altor produse, articolele 13-24 din Directiva 2001/18 reglementează în esență procedura de evaluare și de autorizare a produselor noi, reînnoirea autorizației pentru produse existente, monitorizarea produselor autorizate, etichetarea acestora, precum și o clauză de protecție care permite adoptarea de către statele membre a unor măsuri restrictive în caz de risc pentru sănătatea umană sau pentru mediu.

8 În ceea ce privește în special reînnoirea, anterior datei de 17 octombrie 2006, a autorizațiilor acordate înainte de 17 octombrie 2002 în temeiul Directivei 90/220, modalitățile acesteia sunt reglementate de articolul 17 din Directiva 2001/18, intitulat „Reînnoirea autorizației”. Potrivit alineatului (9) al acestei dispoziții, operatorul interesat care a adresat anterior datei de 17 octombrie 2006 o notificare în scopul reînnoirii unei autorizații poate continua introducerea OMG-urilor pe piață conform condițiilor specificate în respectiva autorizație până când se ia o decizie finală cu privire la reînnoirea solicitată.

9 Articolul 26a din Directiva 2001/18, intitulat „Măsuri pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor”, are următorul cuprins:

„(1) Statele membre pot lua măsurile necesare pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în alte produse.

(2) Comisia colectează și coordonează informații pe baza studiilor realizate la nivel comunitar și național, observă consecințele legate de coexistență în statele membre și, pe baza informațiilor și a observațiilor, elaborează linii directoare privind coexistența culturilor modificate genetic, convenționale și biologice.”

Recomandarea din 23 iulie 2003

10 Considerentul (4) al Recomandării din 23 iulie 2003 are următorul cuprins:

„Procedura de acordare definitivă a autorizației prevăzută de [Directiva 2001/18] include, dacă este cazul, măsuri specifice de coexistență în vederea protejării mediului și a sănătății umane; punerea în aplicare a măsurilor respective este obligatorie.” [traducere neoficială]

11 Punctul 1.1 din liniile directoare anexate la Recomandarea din 23 iulie 2003, intitulat „Conceptul de coexistență”, prevede:

„Cultivarea [OMG-urilor] va avea consecințe asupra organizării producției agricole în Uniunea Europeană. Pe de o parte, aceasta pune problema comportamentului care trebuie adoptat în cazul unei prezențe accidentale (involuntare) a unor culturi modificate genetic (MG) în culturi

convenționale și viceversa și, pe de altă parte, ridică problema garantării liberei alegeri a producătorilor în privința diferitor filiere de producție. În principiu, agricultorii ar trebui să poată opta pentru tipul de producție agricolă pe care l-au ales, indiferent dacă aceasta este modificată genetic, convențională sau ecologică. În Uniunea Europeană nu ar trebui să fie exclusă nicio formă de agricultură.

Pe de altă parte, acest aspect este legat și de alegerea consumatorului. Pentru a oferi consumatorilor europeni posibilitatea de a alege între produse alimentare cu OMG-uri și fără OMG-uri, ar trebui să se asigure nu numai un sistem de etichetare și trasabilitate care să funcționeze corespunzător, ci și un sector agricol care să poată oferi diverse tipuri de produse. Capacitatea industriei alimentare de a oferi consumatorilor posibilitatea unei alegeri cât mai variate trebuie combinată cu capacitatea sectorului agricol de a menține diverse sisteme de producție.

Coexistența se referă la capacitatea agricultorilor de a opera o alegere efectivă între culturi modificate genetic, biologice și convenționale, cu respectarea obligațiilor legale în domeniul etichetării și/sau al normelor de puritate.

Prezența accidentală a OMG-urilor peste pragul de toleranță stabilit în legislația comunitară impune obligația de a menționa pe etichetă prezența OMG-urilor în produs. Aceasta ar putea duce la scăderea veniturilor din cauza unui preț de piață mai scăzut sau la dificultăți de vânzare. În plus, este posibil ca agricultorii să suporte costuri mai ridicate în cazul în care sunt obligați să adopte sisteme de monitorizare și măsuri menite să reducă la minimum gradul de amestecare a culturilor modificate genetic cu cele nemodificate genetic. Prin urmare, coexistența ridică problema impactului economic potențial al amestecării unor produse agricole modificate genetic cu produse nemodificate genetic, problema identificării unor măsuri de gestionare practicabile pentru a reduce orice risc de amestecare și problema costului acestor măsuri.

[...]” [traducere neoficială]

Recomandarea din 13 iulie 2010

- 12 Recomandarea din 13 iulie 2010 abrogă și înlocuiește Recomandarea din 23 iulie 2003.
- 13 Liniile directoare anexate la Recomandarea din 13 iulie 2010 reiau și dezvoltă indicațiile cuprinse în liniile directoare anexate la Recomandarea din 23 iulie 2003.

Directiva 2002/53/CE

- 14 Considerentul (11) al Directivei 2002/53/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind Catalogul comun al soiurilor de plante agricole (JO L 193, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 43, p. 139), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 septembrie 2003 (JO L 268, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 41, p. 3, denumită în continuare „Directiva 2002/53”), are următorul cuprins:

„Este necesar ca semințele sau materialul săditor reglementate de prezenta directivă să poată fi comercializate liber în Comunitate din momentul publicării lor în catalogul comun.”

- 15 Articolul 1 alineatele (1) și (2) din această directivă prevede:

„(1) Prezenta directivă se referă la admiterea soiurilor [în special de cereale în Catalogul comun].

(2) [Catalogul comun] se întocmește pe baza cataloagelor naționale ale statelor membre.”

16 Articolul 4 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre se asigură că un soi nu este admis decât în cazul în care este distinct, stabil și suficient de omogen. Soiul trebuie să posede o valoare culturală și de utilizare satisfăcătoare.

[...]

(4) În cazul unui soi modificat genetic [...], acesta este admis doar în cazul în care au fost luate toate măsurile adecvate în vederea evitării riscurilor pentru sănătatea oamenilor și pentru mediu.

(5) De asemenea, în cazul în care semințele rezultate dintr-un soi vegetal sunt destinate utilizării [în produse alimentare sau în furaje care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 septembrie 2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic (JO L 268, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 41, p. 3)], soiul este acceptat numai dacă a fost aprobat în conformitate cu regulamentul menționat anterior.

[...]”

17 Articolul 7 alineatele (1) și (4) prevede:

„(1) Statele membre prevăd că admiterea soiurilor este rezultatul unor examinări oficiale, efectuate în special în cultură și vizând un număr suficient de caractere pentru a permite descrierea soiului. [...]

[...]

(4) (a) În cazul unui soi modificat genetic menționat la articolul 4 alineatul (4), se face o evaluare a impactului asupra mediului echivalentă cu cea prevăzută în [Directiva 90/220].

(b) Procedurile care garantează o evaluare a impactului asupra mediului și a celorlalte elemente relevante echivalentă cu cea prevăzută în [Directiva 90/220] sunt incluse, la propunerea Comisiei, într-un regulament al Consiliului, bazat pe temeiul juridic corespunzător din tratat. Până la intrarea în vigoare a acestui regulament, soiurile modificate genetic nu sunt admise în catalogul național decât după ce au fost admise la comercializare în conformitate cu [Directiva 90/220].

[...]”

18 Articolul 16 prevede:

„(1) Statele membre se asigură că, de la data publicării prevăzute la articolul 17, semințele din soiurile admise conform dispozițiilor din prezenta directivă sau conform principiilor corespondente celor din prezenta directivă nu sunt supuse niciunei restricții de comercializare în ceea ce privește soiul.

(2) Un stat membru poate fi autorizat, pe baza unei cereri [...], să interzică, pe teritoriul său sau pe o parte din teritoriul său, utilizarea soiului sau să prevadă condiții adecvate pentru cultivarea soiului și, în cazul menționat la litera (c), condiții de utilizare pentru produsele obținute din cultivarea acestui soi:

(a) în cazul în care se face dovada că prin cultivarea acestui soi s-ar putea aduce daune, din punct de vedere fitosanitar, cultivării altor soiuri sau specii;

[...]

(c) în cazul în care există motive întemeiate, altele decât cele care au fost deja evocate sau care au putut fi evocate în cursul procedurii [de admitere în catalogul național al soiurilor], pentru a se considera că soiul prezintă un risc pentru sănătatea oamenilor sau pentru mediul înconjurător.”

19 Articolul 17 prevede:

„Conform informațiilor furnizate de statele membre și pe măsură ce acestea îi parvin, Comisia asigură publicarea în [Catalogul comun] a tuturor soiurilor ale căror semințe sau al căror material săditor nu sunt supuse, în temeiul articolului 16, niciunei restricții de comercializare în ceea ce privește soiul [...]. Publicația indică statele membre care au beneficiat de o autorizare în conformitate cu articolul 16 alineatul (2) sau în conformitate cu articolul 18.

[...]

Notificarea de însoțire publicată indică în mod clar soiurile care au fost modificate genetic.”

20 Articolul 18 prevede:

„În cazul în care se constată că cultivarea unui soi înscris în catalogul comun al soiurilor ar putea, într-un stat membru, să dăuneze din punct de vedere fitosanitar cultivării de alte soiuri sau specii, să prezinte un risc pentru mediu sau pentru sănătatea oamenilor, statul membru în cauză poate fi autorizat, la cerere [...], să interzică comercializarea semințelor sau a materialului săditor din acest soi pe întregul său teritoriu sau pe o parte din acesta. În cazul unui pericol iminent de propagare a unor organisme dăunătoare, al unui pericol iminent pentru sănătatea oamenilor sau pentru mediu, această interdicție poate fi impusă de statul membru în cauză din momentul depunerii cererii sale până în momentul deciziei definitive care trebuie adoptată în termen de trei luni [...].”

Regulamentul nr. 1829/2003

21 Potrivit considerentelor (7) și (11), Regulamentul nr. 1829/2003, aplicabil începând de la 18 aprilie 2004 în temeiul articolului 49, stabilește o procedură unică de autorizare la nivel comunitar, în special pentru furajele care constau, conțin sau sunt produse din OMG-uri, precum și pentru OMG-urile care urmează să fie utilizate ca material sursă pentru producția de asemenea furaje.

22 Articolul 16 alineatele (1), (2) și (7) din Regulamentul nr. 1829/2003 prevede:

„(1) Furajele [care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1829/2003] nu trebuie:

(a) să aibă efecte adverse asupra sănătății umane, a sănătății animale sau a mediului;

[...]

(2) Nicio persoană nu poate introduce pe piață, utiliza sau prelucra un [furaj modificat genetic care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1829/2003], cu excepția cazului în care acesta face obiectul unei autorizații eliberate în conformitate cu prezenta secțiune și dacă condițiile relevante prevăzute în autorizație sunt îndeplinite.

[...]

(7) Autorizația prevăzută de prezentul regulament se acordă fără a aduce atingere [în special Directivei 2002/53].”

23 Articolul 20 din acest regulament, intitulat „Statutul produselor existente”, prevede:

„(1) Prin derogare de la dispozițiile articolului 16 alineatul (2), produsele care intră în domeniul de aplicare a prezentei secțiuni, care au fost introduse legal pe piață în interiorul Comunității înainte de data aplicării prezentului regulament, pot fi introduse pe piață, utilizate și transformate în continuare, sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții:

(a) în cazul produselor autorizate în temeiul [Directivei 90/220] sau al [Directivei 2001/18] [...], operatorii care răspund de introducerea pe piață a produselor în cauză notifică Comisia, în termen de șase luni de la data aplicării prezentului regulament, cu privire la data la care au introdus produsele vizate pentru prima dată pe piață în cadrul Comunității;

[...]

(2) Notificarea prevăzută la alineatul (1) este însoțită de elementele [a căror prezentare este impusă de Regulamentul nr. 1829/2003 la introducerea unei cereri inițiale de autorizare în temeiul acestuia], după caz [...]

[...]

(4) În termen de nouă ani de la data la care produsele prevăzute la alineatul (1) litera (a) au fost introduse pentru prima dată pe piață, dar în niciun caz mai devreme de trei ani de la data aplicării prezentului regulament, operatorii care răspund de introducerea lor pe piață depun o cerere în conformitate cu articolul 23, care se aplică *mutatis mutandis*.

[...]

(5) Produsele prevăzute la alineatul (1) și furajele care le conțin sau care sunt obținute din acestea intră sub incidența dispozițiilor prezentului regulament, în special [ale articolului 34 din acesta, care se aplică] *mutatis mutandis*.

[...]”

24 Articolul 23, intitulat „Reînnoirea autorizațiilor”, prevede, printre altele, aplicarea *mutatis mutandis* a articolului 17 alineatul (2) privind modalitățile de tratare de către autoritatea națională competentă și de către Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (denumită în continuare „Autoritatea”) a unei cereri inițiale de autorizare întemeiate pe Regulamentul nr. 1829/2003, precum și aplicarea articolelor 18 și 19, care prevăd condițiile în care, pe de o parte, Autoritatea emite un aviz la cerere și, respectiv, pe de altă parte, se adoptă o decizie la nivel comunitar. Articolul 18 alineatul (3) prevede, printre altele, că, în scopul emiterii avizului, Autoritatea stabilește dacă furajul îndeplinește criteriile stabilite la articolul 16 alineatul (1), și anume, în special, lipsa de efecte adverse asupra sănătății umane, a sănătății animale sau a mediului.

25 Articolul 24, intitulat „Domeniul de aplicare” și inclus în secțiunea 2, intitulată „Etichetarea”, prevede:

„(1) Prezenta secțiune se aplică furajelor [care intră sub incidența Regulamentului nr. 1829/2003].

(2) Prezenta secțiune nu se aplică furajelor care conțin materiale care conțin, constau sau sunt obținute din OMG-uri într-o proporție de cel mult 0,9 % din furaj și din fiecare component din care sunt formate, cu condiția ca această prezență să fie accidentală sau inevitabilă din punct de vedere tehnic.

[...]”

26 Articolul 34, intitulat „Măsuri de urgență”, prevede:

„În cazurile în care este evident că produsele autorizate de sau în conformitate cu prezentul regulament pot prezenta un risc grav pentru sănătatea umană, sănătatea animală sau mediu [...], se iau măsuri în conformitate cu procedurile prevăzute la articolele 53 și 54 din [Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare (JO L 31, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 8, p. 68)].”

Regulamentul nr. 178/2002

27 Articolul 53 din Regulamentul nr. 178/2002, intitulat „Măsuri de urgență privind produsele alimentare și hrana pentru animale care își au originea în Comunitate sau sunt importate dintr-o țară terță”, are următorul cuprins:

„(1) În cazurile în care este evident că produsele alimentare sau hrana pentru animale care își au originea în Comunitate sau sunt importate dintr-o țară ar putea reprezenta un risc major pentru sănătatea umană, sănătatea animală sau mediul înconjurător, iar acest risc nu poate fi combătut în mod satisfăcător prin măsurile luate de statul membru (statele membre) respectiv(e), Comisia [...], din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, adoptă de îndată una sau mai multe dintre următoarele măsuri, în funcție de gravitatea situației:

[suspendarea introducerii pe piață sau a utilizării produselor alimentare ori a hranei pentru animale care își au originea în Comunitate, suspendarea importului de astfel de produse sau hrană provenind din țara terță, stabilirea unor condiții speciale sau a oricărei alte măsuri interimare adecvate pentru produsele alimentare sau hrana pentru animale care își au originea în Comunitate sau care provin din țara terță].

(2) Cu toate acestea, în cazuri de urgență, Comisia poate adopta, în mod provizoriu, măsurile menționate la alineatul (1) după consultări cu statele membre respective și după informarea celorlalte state membre.

Cât mai curând posibil și în cel mult 10 zile lucrătoare, măsurile luate sunt confirmate, modificate, revocate sau extinse [...], iar motivele pe care se întemeiază decizia Comisiei sunt făcute publice fără întârziere.”

28 Articolul 54 din același regulament, intitulat „Alte măsuri de urgență”, are următorul cuprins:

(1) În cazul în care un stat membru informează oficial Comisia în privința necesității de a se lua măsuri de urgență, iar Comisia nu a hotărât în conformitate cu articolul 53, statul membru poate adopta măsuri de protecție interimare. În acest caz, el informează de îndată celelalte state membre și Comisia.(2) În decurs de 10 zile lucrătoare, Comisia prezintă problema [Comitetului permanent pentru lanțul alimentar și sănătatea animală], în vederea extinderii, modificării sau abrogării măsurilor de protecție interimare.(3) Statul membru poate menține măsurile interimare de protecție de drept intern până la adoptarea măsurilor comunitare.”

Regulamentul (CE) nr. 641/2004

29 Articolul 11 din Regulamentul (CE) nr. 641/2004 al Comisiei din 6 aprilie 2004 privind normele de aplicare a Regulamentului nr. 1829/2003 în ceea ce privește cererea de autorizare a noilor produse alimentare și noile furaje modificate genetic, notificarea produselor existente și prezența întâmplătoare sau tehnic inevitabilă a unui material modificat genetic care a făcut obiectul unei evaluări de risc și a

obținut un aviz favorabil (JO L 102, p. 14, Ediție specială, 13/vol. 43, p. 366), inclus în secțiunea 2 a acestuia, intitulată „Condiții suplimentare aplicabile notificărilor anumitor produse introduse pe piață înainte de 18 aprilie 2004”, prevede:

„(1) [...], notificările de OMG-uri care au fost introduse pe piață în conformitate cu partea C a Directivei [90/220] sau cu partea C a Directivei [2001/18] conțin o copie a autorizației relevante acordate în temeiul respectivelor directive.

(2) Data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* a deciziei de acordare a autorizației în conformitate cu Directiva [90/220] sau cu Directiva [2001/18] se consideră a fi data la care produsul a fost introdus pe piață prima dată, cu excepția cazului în care autorul notificării oferă dovezi verificabile că produsul a fost introdus pe piață pentru prima dată la o dată ulterioară.”

Reglementarea națională

- 30 Articolul 1 din Decretul legislativ nr. 212 din 24 aprilie 2001 (GURI nr. 131 din 8 iunie 2001, denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 212/2001”) prevede:

„[...]

2. [...] Cultivarea produselor sămânțoase [...] este supusă autorizării prin act al ministrului politicilor agricole și forestiere, în acord cu ministrul mediului și cu ministrul sănătății, adoptat în urma avizului [comisiei pentru produsele sămânțoase ale soiurilor modificate genetic], în care sunt stabilite măsurile de natură să garanteze că culturile care rezultă din produse sămânțoase ale unor soiuri modificate genetic nu intră în contact cu culturile care rezultă din produse sămânțoase tradiționale și nu cauzează un prejudiciu biologic mediului înconjurător, ținând seama de particularitățile agroecologice, de mediu și pedoclimatice.

[...]

5. „Oricărei persoane care cultivă produse sămânțoase ale unor soiuri modificate genetic fără autorizarea prevăzută la alineatul 2 i se poate aplica o pedeapsă cu închisoarea cuprinsă între șase luni și trei ani sau cu amendă, al cărei quantum poate fi de până la 100 de milioane de lire. Aceeași sancțiune se aplică în cazul revocării sau al suspendării autorizației.

[...]”

- 31 Decretul-lege nr. 279 din 22 noiembrie 2004 (GURI nr. 280 din 29 noiembrie 2004), astfel cum a fost modificat și transformat în lege prin Legea nr. 5 din 28 ianuarie 2005 (GURI nr. 22 din 28 ianuarie 2005, denumit în continuare „Decretul-lege nr. 279/2004”), urmărește adoptarea unor măsuri de coexistență prin luarea în considerare a Recomandării din 23 iulie 2003.
- 32 Articolul 3 din decretul-lege menționat prevede adoptarea acestor măsuri de coexistență printr-un decret fără caracter normativ al Ministro delle Politiche agricole alimentari e forestali (ministrul politicilor agricole, alimentare și forestiere), adoptat în acord cu Conferința permanentă pentru raporturile dintre stat, regiuni și provinciile autonome Trento și Bolzano, publicat în urma avizului comisiilor parlamentare competente.
- 33 În temeiul aceluiași articol 3, precum și al articolului 4 din Decretul-lege nr. 279/2004, acest decret fără caracter normativ care urmează să fie adoptat trebuie să definească dispozițiile-cadru pentru coexistență, cu respectarea cărora regiunile vor aproba propriile planuri de coexistență prin adoptarea de acte ad-hoc.

- 34 În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Decretul-lege nr. 279/2004, planul de coexistență este adoptat prin act al fiecărei regiuni și provincii autonome și include normele tehnice de punere în aplicare a coexistenței, prevăzând în același timp instrumente care asigură colaborarea autorităților teritoriale locale, întemeiată pe principiile subsidiarității, diferențierii și proporționalității.
- 35 Articolul 8 din același decret-lege prevede că, în măsura în care nu sunt adoptate diferitele planuri de coexistență, culturile modificate genetic, cu excepția celor autorizate în scopuri de cercetare și de experimentare, nu sunt permise.
- 36 Prin hotărârea nr. 116 din 17 martie 2006, pronunțată în urma unei acțiuni introduse de regiunea Marche, Corte costituzionale (Curtea Constituțională) a declarat neconstituționale, printre altele, articolele 3, 4 și 8 din Decretul-lege nr. 279/2004.
- 37 În ceea ce privește în special articolul 4, aceasta a considerat că aducea atingere competenței legislative a regiunilor în materia agriculturii, în măsura în care acestea exercită competența de a reglementa modalitățile de aplicare a principiului coexistenței în diferitele teritorii regionale, vădit diferite din punct de vedere morfologic și pe planul producției lor.
- 38 În ceea ce privește articolul 8, Corte costituzionale l-a declarat neconstituțional în măsura în care nu putea fi separat de celelalte dispoziții considerate nelegale.
- 39 În consecință, au rămas în vigoare articolele 1 și 2 din Decretul-lege nr. 279/2004, de unde rezultă intenția legiuitorului de a se prevala de posibilitatea de a lua măsurile necesare pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în celelalte culturi, precum culturile convenționale sau ecologice.
- 40 În urma pronunțării hotărârii nr. 116 din 17 martie 2006, Ministro delle Politiche agricole alimentari e forestali a adoptat Circulara nr. 269 din 31 martie 2006, în care consideră că hotărârea amintită nu repune în discuție legitimitatea interdicției de a cultiva OMG-uri până la adoptarea unor planuri de coexistență și că declararea neconstituționalității articolului 8 din Decretul-lege nr. 279/2004 trebuie interpretată în sensul că, deși interdicția de cultivare a OMG-urilor subsistă, trebuie să se prevadă exercitarea de către autoritatea regională sau provincială a competenței sale în acest domeniu.
- 41 La punctul 4 din această circulară se subliniază că, după ce regiunile și provinciile autonome au adoptat propriile dispoziții referitoare la coexistență, și procedura complexă de autorizare a producerii de OMG-uri în vederea cultivării acestora trebuie să fie încheiată pozitiv, cu respectarea dispozițiilor Decretului legislativ nr. 212/2001, care impun eliberarea unei autorizații ministeriale.
- 42 La punctul 5 se concluzionează că cultivarea OMG-urilor continuă să fie interzisă până la adoptarea instrumentelor normative regionale adecvate pentru asigurarea coexistenței culturilor modificate genetic cu agricultura convențională și ecologică și până la identificarea unor soluții adecvate între regiuni învecinate și că nerespectarea acestei interdicții determină aplicarea sancțiunilor prevăzute la articolul 1 alineatul 5 din Decretul legislativ nr. 212/2001.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

- 43 Prin Decizia 98/294/CE din 22 aprilie 1998 privind introducerea pe piață a porumbului modificat genetic (Lat. *Zea mays* linia MON 810), conform Directivei 90/220 (JO L 131, p. 32, Ediție specială, 03/vol. 24, p. 143), Comisia a autorizat introducerea pe piață a liniilor pure și a hibridilor derivați din linia de porumb MON 810, la solicitarea Monsanto Europe SA (denumită în continuare „Monsanto Europe”), în temeiul Directivei 90/220.
- 44 La 11 iulie 2004, Monsanto Europe a notificat Comisiei, în special în temeiul articolului 20 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1829/2003, soiurile de porumb MON 810 ca „produse existente”.

- 45 La 8 septembrie 2004, Comisia a aprobat înscrierea a 17 soiuri derivate din specia de porumb MON 810 în Catalogul comun.
- 46 Monsanto Europe nu a efectuat, înainte de 17 octombrie 2006, o notificare către autoritatea națională competentă, în temeiul articolului 17 alineatul (2) din Directiva 2001/18.
- 47 La 4 mai 2007, aceasta a solicitat reînnoirea autorizației de introducere pe piață a soiurilor de porumb MON 810 în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1829/2003.
- 48 Pioneer este o societate de producție și de distribuție la scară mondială de semințe convenționale și modificate genetic.
- 49 Aceasta are intenția de a cultiva soiurile de porumb MON 810 înscrise în Catalogul comun.
- 50 La 18 octombrie 2006, Pioneer a solicitat Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali o autorizație de cultivare a acestor soiuri în temeiul articolului 1 alineatul 2 din Decretul legislativ nr. 212/2001.
- 51 Prin nota nr. 3734 din 12 mai 2008, Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali – Dipartimento delle Politiche di sviluppo economico e rurale (Ministerul Politicilor Agricole, Alimentare și Forestiere – Departamentul de Dezvoltare Economică și Rurală) i-a comunicat că nu putea proceda la analizarea cererii sale de autorizare a cultivării de hibrizi de porumb modificați genetic deja înscrși în Catalogul comun „până la adoptarea de către regiuni a normelor corespunzătoare pentru asigurarea coexistenței culturilor modificate genetic cu agricultura convențională și ecologică, potrivit circularei MIPAAF [Ministerul Politicilor Agricole, Alimentare și Forestiere] din 31 martie 2006”.
- 52 În cadrul acțiunii prin care urmărește anularea acestei note, Pioneer contestă condiția existenței unei autorizații naționale pentru cultivarea unor produse precum OMG-urile admise în Catalogul comun.
- 53 Pe de altă parte, aceasta contestă interpretarea articolului 26a din Directiva 2001/18 potrivit căreia cultivarea OMG-urilor în Italia nu ar fi autorizată până la adoptarea instrumentelor normative regionale destinate punerii în aplicare a unor măsuri care să asigure coexistența culturilor modificate genetic cu cele convenționale și ecologice.
- 54 În acest context, Consiglio di Stato a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul în care statul membru a prevăzut condiționarea acordării autorizației pentru culturile de OMG-uri, chiar dacă acestea sunt înscrise în [Catalogul comun], de unele măsuri cu caracter general adecvate pentru asigurarea coexistenței acestora cu culturile convenționale sau ecologice, articolul 26a din [Directiva 2001/18], în lumina [Recomandării din 23 iulie 2003] și a [Recomandării din 13 iulie 2010], trebuie interpretat în sensul că, în perioada anterioară adoptării măsurilor cu caracter general:

- a) autorizația trebuie acordată, întrucât are ca obiect OMG-uri înscrise în [Catalogul comun] sau
- b) examinarea cererii de autorizare trebuie suspendată până la adoptarea măsurilor cu caracter general sau
- c) autorizația trebuie acordată, cu condiția adoptării măsurilor adecvate pentru evitarea, în fiecare caz concret, a contactului, inclusiv accidental, al culturilor modificate genetic autorizate cu culturile convenționale sau ecologice învecinate?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Observații introductive

- 55 Cu titlu introductiv, pentru a stabili obiectul întrebării preliminare, trebuie delimitat contextul juridic al acțiunii principale.
- 56 Mai întâi, trebuie să se constate că soiurile de porumb MON 810 nu au făcut obiectul unei notificări în scopul reînnoirii autorizației aferente acestora anterior datei de 17 octombrie 2006, în temeiul articolului 17 alineatul (2) din Directiva 2001/18.
- 57 În continuare, trebuie să se constate că utilizarea și comercializarea semințelor soiurilor de porumb MON 810 sunt autorizate în două privințe.
- 58 Acestea sunt autorizate în măsura în care soiurile în cauză constituie „produse existente” în sensul articolului 20 din Regulamentul nr. 1829/2003, din moment ce, în conformitate cu alineatul 1 litera (a) și cu alineatul (4) ale acestui articol, ele au fost notificate ca atare Comisiei la 11 iulie 2004, respectiv anterior datei de 18 octombrie 2004, și din moment ce au făcut obiectul unei cereri de reînnoire a autorizației aferente la 4 mai 2007, respectiv în termenul de 9 ani prevăzut în acest scop, care a început să curgă la 5 mai 1998, data publicării Deciziei 98/294 în Jurnalul Oficial, și a expirat la 5 mai 2007, potrivit articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 641/2004.
- 59 Utilizarea și comercializarea semințelor soiurilor de porumb MON 810 sunt de asemenea autorizate în măsura în care aceste soiuri au fost admise în Catalogul comun reglementat de Directiva 2002/53.
- 60 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, deși soiurile de porumb MON 810 sunt autorizate în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 1829/2003 și înscrise în Catalogul comun în temeiul Directivei 2002/53, articolul 26a din aceasta este aplicabil.
- 61 În sfârșit, trebuie să se observe că numai Recomandarea din 23 iulie 2003 este relevantă *ratione temporis* în acțiunea principală.
- 62 Contextul juridic al acesteia fiind astfel delimitat, trebuie să se înțeleagă că, prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă cultivarea de OMG-uri precum soiurile de porumb MON 810 poate fi supusă unei proceduri naționale de autorizare atunci când utilizarea și comercializarea acestor soiuri sunt autorizate în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 1829/2003 și soiurile respective au fost admise în Catalogul comun prevăzut de Directiva 2002/53. Aceasta solicită de asemenea să se stabilească dacă articolul 26a din Directiva 2001/18 permite unui stat membru să se opună cultivării pe teritoriul său a unor astfel de OMG-uri până la adoptarea unor măsuri de coexistență menite să evite prezența accidentală a OMG-urilor în alte culturi.

Cu privire la obligația de a solicita o autorizație națională

- 63 Considerentul (1) al Regulamentului nr. 1829/2003 precizează că libera circulație a produselor alimentare și a furajelor sigure și sănătoase este un aspect esențial al pieței interne. Potrivit articolului 19 alineatul (5) din același regulament, autorizația acordată în conformitate cu procedurile prevăzute de acesta este valabilă pe întreg teritoriul Uniunii.
- 64 La rândul său, Directiva 2002/53 precizează în considerentul (11) că este necesar ca semințele sau materialul săditor reglementate de această directivă să poată fi comercializate liber în Uniune din momentul publicării lor în Catalogul comun. Articolul 16 alineatul (1) din aceasta obligă, în

consecință, statele membre să se asigure că, începând de la data publicării în Catalogul comun, semințele din soiurile admise conform dispozițiilor acestei directive nu sunt supuse niciunei restricții de comercializare în ceea ce privește soiul.

- 65 Astfel, rezultă că atât Regulamentul nr. 1829/2003, cât și Directiva 2002/53 urmăresc să permită utilizarea liberă și comercializarea liberă a OMG-urilor pe întreg teritoriul Uniunii, din moment ce acestea sunt autorizate în conformitate cu primul și admise în Catalogul comun în temeiul celei de a doua.
- 66 Pe de altă parte, având în vedere considerentele (9), (33) și (34) ale Regulamentului nr. 1829/2003, precum și articolul 4 alineatele (4) și (5) și articolul 7 alineatul (4) din Directiva 2002/53, rezultă că condițiile impuse prin aceste două acte pentru o autorizație și, respectiv, pentru o înscriere în Catalogul comun acoperă cerințele privind protecția sănătății și a mediului.
- 67 În ceea ce privește produsele existente a căror utilizare și comercializare sunt autorizate în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 1829/2003, legiuitorul Uniunii a considerat în esență că aceste cerințe erau provizoriu îndeplinite, la data notificării produselor în cauză, ca urmare a evaluării efectuate în etapa unei autorizări acordate anterior în temeiul Directivei 90/220 sau al Directivei 2001/18.
- 68 Pe de altă parte, prin trimiterea cuprinsă la articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1829/2003 la articolul 23 și, prin intermediul acestuia, la articolele 18 și 19 din același regulament, legiuitorul a asimilat produsele existente unor produse autorizate inițial în temeiul Regulamentului nr. 1829/2003 în ceea ce privește evaluarea riscurilor pentru sănătate și pentru mediu în etapa solicitărilor de reînnoire a autorizațiilor.
- 69 Din aceste constatări rezultă că, în stadiul actual al dreptului Uniunii, un stat membru nu este îndreptățit să subordoneze unei autorizații naționale, întemeiată pe considerații legate de protecția sănătății sau a mediului, cultivarea de OMG-uri autorizate în temeiul Regulamentului nr. 1829/2003 și înscrise în Catalogul comun în temeiul Directivei 2002/53.
- 70 În schimb, o interdicție sau o restricție a cultivării de astfel de produse poate fi adoptată de un stat membru în cazurile expres prevăzute de dreptul Uniunii.
- 71 Printre aceste excepții se numără, pe de o parte, măsurile adoptate în temeiul articolului 34 din Regulamentul nr. 1829/2003, precum și cele adoptate în temeiul articolului 16 alineatul (2) sau al articolului 18 din Directiva 2002/53, dispoziții care nu sunt în discuție în acțiunea principală, și, pe de altă parte, măsurile de coexistență adoptate în temeiul articolului 26a din Directiva 2001/18.

Cu privire la interdicția cultivării de OMG-uri până la adoptarea unor măsuri de coexistență

- 72 Trebuie să se constate de la bun început că, după cum subliniază guvernul spaniol și Comisia, articolul 26a din Directiva 2001/18 nu prevede decât o posibilitate pentru statele membre de a introduce măsuri de coexistență.
- 73 Prin urmare, în ipoteza în care un stat membru s-ar abține de la orice acțiune în acest domeniu, o interdicție de cultivare a unor OMG-uri s-ar putea prelungi pe o perioadă nedeterminată și ar putea constitui un mijloc de eludare a procedurilor prevăzute la articolul 34 din Regulamentul nr. 1829/2003, precum și la articolul 16 alineatul (2) și la articolul 18 din Directiva 2002/53.

- 74 Prin urmare, o interpretare a articolului 26a din Directiva 2001/18 care ar permite statelor membre să impună o asemenea interdicție ar fi contrară sistemului instituit prin Regulamentul nr. 1829/2003 și prin Directiva 2002/53, sistem care constă în a asigura libera circulație imediată a produselor autorizate la nivel comunitar și admise în Catalogul comun, după ce condițiile privind protecția sănătății și a mediului au fost luate în considerare în cursul procedurilor de autorizare și de admitere.
- 75 În definitiv, articolul 26a din Directiva 2001/18 nu poate genera restricții, respectiv interdicții delimitate geografic, decât prin efectul unor măsuri de coexistență efectiv adoptate cu respectarea finalității acestora. Prin urmare, dispoziția în cauză nu permite statelor membre să adopte o măsură precum cea în discuție în acțiunea principală, care, până la adoptarea unor măsuri de coexistență, interzice în general cultivarea de OMG-uri autorizate în temeiul reglementării Uniunii și înscrise în Catalogul comun.
- 76 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că:
- cultivarea de OMG-uri precum soiurile de porumb MON 810 nu poate fi supusă unei proceduri naționale de autorizare atunci când utilizarea și comercializarea acestor soiuri sunt autorizate în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 1829/2003 și soiurile respective au fost admise în Catalogul comun prevăzut de Directiva 2002/53;
  - articolul 26a din Directiva 2001/18 nu permite unui stat membru să se opună în general cultivării pe teritoriul său a unor astfel de OMG-uri până la adoptarea unor măsuri de coexistență menite să evite prezența accidentală a OMG-urilor în alte culturi.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 77 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Cultivarea de organisme modificate genetic precum soiurile de porumb MON 810 nu poate fi supusă unei proceduri naționale de autorizare atunci când utilizarea și comercializarea acestor soiuri sunt autorizate în temeiul articolului 20 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 septembrie 2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic și soiurile respective au fost admise în Catalogul comun al soiurilor de plante agricole prevăzut de Directiva 2002/53/CE a Consiliului din 13 iunie 2002 privind Catalogul comun al soiurilor de plante agricole, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1829/2003.**
- 2) **Articolul 26a din Directiva 2001/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 martie 2001 privind diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic și de abrogare a Directivei 90/220/CEE a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2008/27/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2008, nu permite unui stat membru să se opună în general cultivării pe teritoriul său a unor astfel de organisme modificate genetic până la adoptarea unor măsuri de coexistență menite să evite prezența accidentală a organismelor modificate genetic în alte culturi.**

Semnături